ZAKŁAD ZOOLOGII SYSTEMATYCZNEJ I DOŚWIADCZALNEJ
POLSKIEJ AKADEMII NAUK

ACTA ZOOLOGICA CRACOVIENSIA

Tom XVII Kraków, 30. XI. 1972 Nr 18

Mirosława DYLEWSKA & Jan ZABŁOCKI

Nowe i mało znane *Apoidea (Hymenoptera)* z obszaru Polski

[Str. 405—414]

New and little known *Apoidea (Hymenoptera)* from Poland

Новые и малоизвестные *Apoidea (Hymenoptera)* из Польши

Treść. Autorzy podają trzy nowe gatunki *Apoidea* dla obszaru Polski, a mianowicie *Andrena incisa* Ev., *A. gelriae* v. d. VECHT, *Osmia cornuta* (LATR.), ponadto 10 gatunków nowych dla Karpat polskich oraz szereg nowych danych o rozsiedleniu i biologii mało znanych innych gatunków.

Zakład Zoologii Systematycznej i Doświadczalnej PAN w Krakowie otrzymał w roku 1970 zbiór błonkówek od prof. dra J. ZABŁOCKIEGO. W Zakładzie są gromadzone również zbiory współautorki a także innych zbieraczy. Na podstawie tych materiałów można już obecnie podać szereg nowych danych o rozsiedleniu pszczół (*Apoidea*) na terenie Polski.

Prof. dr J. NOSKIEWICZ przewidywał możliwość znalezienia w Polsce blisko 500 gatunków pszczół; wykazano ich jednak dotąd tylko 422. Dotychczasowe informacje o występowaniu pszczół w Polsce znajdują się w licznych pracach faunistycznych; znaczną część tych prac wykorzystali DYLEWSKA (1962) i DYLEWSKA & NOSKIEWICZ (1963) przy opracowaniu *Apoidea* Pienińskiego Parku Narodowego. W publikacjach pienińskich autorzy zestawili gatunki żyjące w Polsce i podali ich rozsiedlenie w poszczególnych regionach. Także inne dane o pszczołach Polski pochodzą głównie z prac NOSKIEWICZA (1952) i DYLEWSKIEJ (1966). W obecnej publikacji pomijamy cytowanie tych pozycji literatury, które zostały uprzednio wykorzystane. Nowe stanowiska wykazane na podstawie odłowów współautorki podajemy bez jej nazwiska.

Andrena limata Sm.

Pszczolinka znana dotychczas z Polski tylko ze Szczucina (Niesiołowski, 1949). W Czechosłowacji (Kocourek, 1966) występuje tylko na cieplejszych miejscach w południowej Słowacji i na Morawach. Pojawia się w dwóch generacjach: pierwsza od końca kwietnia do połowy czerwca, a druga w sierpniu i we wrześniu. Łowiona na licznych stanowiskach w dolinach Dunajca i Popradu:

Wąwóz Sobczański (Pieniny) 3. VII. 1957 ♀ na *Euphorbia* sp. Tylmanowa k. Łącka 23. VI. 1962 ♀. Gołkowice k. Tarnowa 25. VI. 1965 ♀. Roztoka k. Tarnowa 11. VI. 1966 3 ♀♀ na *Rorripa* sp. Żabno k. Dąbrowy Tarnowskiej 10. VI. 1966 ♀ na *Rubus* sp. Leluchów k. Muszyny 6. V. 1966 ♀ na *Salix* sp. Muszyna 18. VI. 1964 3 ♀♀ na *Rorripa* sp., 20. VI. 1965 ♀ na *Sinapis arvensis* L. Dolina Muszynianki (Beskid Sądecki) 17. VI. 1964 ♀ na *Echium vulgare* L. Milik k. Muszyny 24. VI. 1964 ♀. Andrzejówka k. Muszyny 21. VI. 1964 ♀ na *Sinapis arvensis* L. Żegiestów VIII. 1868, leg. A. Wierzejski; 26. VI. 1964 3 ♀♀ na *Erysimum* sp., 19. VI. 1965 ♀ na *Sinapis arvensis* L., 3. VII. 1964 4 ♀♀ na *Sinapis arvensis* L. Młodów k. Rytra 18. VI. 1965 ♀. Piaski Przystań k. Starego Sącza 17. VI. 1965 ♀.

Andrena bimaculata (K.)

Gatunek szeroko rozsiedlony w Europie i północnej Afryce; z Polski wykazany z Krakowa, Śląska, Mazowsza, Mazur i zachodniego Pomorza. Nowy dla Karpat polskich, łowiony na licznych stanowiskach w dolinach Dunajca i Popradu. Pojawia się w dwóch generacjach: pierwsza w kwietniu i maju, druga w lipcu i w sierpniu.

Huba k. Czorsztyna 19. V. 1963 ♀ na *Salix* sp. Kras (Pieniny) 11. IV. 1960 ♂ na *Salix* sp. Krościenko 15. V. 1965 ♀ na *Salix* sp. Łącko 17. V. 1965 ♀ na *Salix* sp. Dąbrowa k. Nowego Sącza 25. VI. 1965 ♀ na *Sinapis arvensis* L. Roztoka k. Tarnowa 20. IV. 1966 ♀. Czchów k. Tarnowa 22. VI. 1966 ♀ na *Sinapis arvensis* L. Melsztyn 19. IV. 1966 ♀ na *Sinapis arvensis* L. Ujście (dolina Wisły) 24. IV. 1966 ♀ na *Salix* sp. Leluchów k. Muszyny 5.V. 1966 3 ♀♀ na *Salix* sp. Żegiestów 29. IV. 1966 ♀ na *Salix* sp. Żubrzyk k. Żegiestowa 4.V. 1966 6 ♀♀ na *Salix* sp. Piwniczna 2. V. 1966 ♀ na *Salix* sp. Barcice 26. IV. 1966 ♀ na *Taraxacum officinale* Web.; 16. VI. 1965 5 ♀♀ na *Sinapis arvensis* L. Ojców V. 1868 ♀ leg. A. Wierzejski.

Andrena agilissima Scop.

Pszczolinka podana po raz pierwszy z Karpat przez Kuntzego (1934) z Pienin. Noskiewicz (1950) stwierdził jej występowanie nad Odrą od Cieszyna po Ząbkowice Śląskie. Gatunek znany z południowo-zachodniej Europy, Małej Azji, północnej Afryki i ciepłych miejsc w Europie środkowej. Pojawia się w maju i czerwcu. Nowe stanowiska:

Łąkcica k. Krościenka n. Dunajcem 14. VI. 1962 2 ♂♂ na *Reseda lutea* L. Tylmanowa k. Krościenka n. Dunajcem 17. VI. 1962 4 ♂♂ na *Sinapis arvensis* L. Królowa k. Łącka 15. VI. 1962 ♀ ♂ na *Reseda lutea* L. Zabrzeż k. Łącka 22. VI. 1962 2 ♂♂. Łącko 23. VI. 1962 ♀ ♂; 25. V. 1965 ♀ na *Taraxacum officinale* Web. Gołkowice k. Tarnowa 25. VI. 1965 ♀ na *Sinapis arvensis* L. Dąbrowa k. Tarnowa 25. VI. 1965 ♀ na *Sinapis arvensis* L. Roztoka k. Tarnowa 11. VI. 1966 4 ♂♂ na *Polygonum* sp. Czchów k. Tarnowa 22. VI. 1966 ♀ na *Sinapis arvensis* L. Piwniczna 15. VI. 1965 ♀ na *Sinapis arvensis* L. Barcice k. Starego Sącza 15. VI. 1965 2 ♀♀ ♂ na *Sinapis arvensis* L. Piaski Przystań k. Starego Sącza 17. VI. 1965 ♀. Kraków 27. V. 1939 ♂ leg. J. Zabłocki. Ojców 7. VII. 1970 2 ♂♂ na *Sinapis arvensis* L.

Andrena suerinensis Friese

Podana z Przemyśla (Noskiewicz, 1959), Wielkopolski i Mazur. Gatunek stepowy, żyje w południowo-wschodniej Europie oraz w Szwajcarii, Węgrzech, w obu Republikach Niemieckich, Czechosłowacji i na Ukrainie. Pojawia się w maju i czerwcu. Nowe stanowisko w dolinie Popradu:

Barcice k. Starego Sącza 15. VI. 1966 ♂ na *Sinapis arvensis* L.

Andrena polita Sm.

Z Polski wykazana tylko z Opatowa Kieleckiego (Drogoszewski, 1934). Rozsiedlenie podobne do poprzedniego gatunku. Pojawia się najprawdopodobniej w dwóch generacjach od maja do września. Nowy gatunek dla Karpat polskich, łowiony w dolinach Dunajca i Popradu:

Podegrodzie k. Starego Sącza 26. VI. 1965 ♂. Żegiestów 26. VI. 1964 ♂ na *Hieracium* sp.

Andrena labialis (K.)

Wykazana z Krakowa, Śląska, Mazur i Pomorza Zachodniego. Gatunek szeroko rozsiedlony w Europie i północnej Afryce. Pojawia się od maja do początku lipca. Nowy dla Karpat polskich, łowiony ponadto w woj. lubelskim i kieleckim, gdzie jest ważnym gatunkiem zapylającym lucernę nasienną.

Bukowina Tatrzańska 15. VI. 1939 ♂ leg. J. Zabłocki. Nowy Sącz 24. VI. 1965 ♀ na *Sinapis arvensis* L. leg. J. Zabłocki. Sukmanie k. Tarnowa 19. VI. 1966 ♀. Bogumiłowice k. Tarnowa 8. VI. 1966 3 ♀♀. Ujście (dolina Wisły) 17. VI. 1966 ♀. Jasień (pow. Staszów) 13. VII. 1971 ♂ na *Medicago media* Pers. Pniówek (pow. Zamość) 6. VII. 1967 2 ♀♀ na *Medicago media* Pers.

Andrena armata (Gm.)

W Polsce wykazana z Wrocławia, Wielkopolski i zachodniej części Mazur Gatunek subatlantycki, wschodnia granica rozsiedlenia w Polsce nie jest dokładnie znana. Nowe stanowiska:

Poznań 12. IV. 1971 ♀ leg. A. Szeptycki. Szczecin 5. IV. 1968 ♀ leg. A. Szeptycki. Toruń 8. V. 1952 ♀♀; 25. IV. 1947 5 ♀♀ ♂; 9. V. 1953 5 ♀♀, 30. IV. 1950 ♀ leg. J. Zabłocki.

Andrena taraxaci Gir.

Pszczolinka podana przez Krysińskiego (1957) z Przemyśla i Śląska oraz Dylewską (1962) z Pienin. Gatunek znany z południowej Europy oraz Węgier, Badenii, Austrii, Czechosłowacji i Ukrainy. Pojawia się w maju i kwietniu na *Tussilago farfara* L. i *Taraxacum officinale* Web. Pospolita pszczoła w dolinie Dunajca od Pienin do Tarnowa, występuje również w dolinie Popradu.

Łąkcica k. Krościenka 9. V. 1965 2 ♂♂. Kłodne k. Krościenka 8. V. 1964 3 ♀♀ ♂; 9. V. 1965 ♀♀ 4 ♂♂. Łącko 15. V. 1965 ♀. Roztoka 20. IV. 1966 6 ♂♂. Czchów k. Tarnowa 30. IV. 1966 2 ♀♀. Melsztyn k. Tarnowa 19. IV. 1966 5 ♀♀ ♂. Bogumiłowice 23. IV. 1966 19 ♀♀ 6 ♂♂. Zubrzyk k. Muszyny 4. V. 1964 ♀. Piwniczna 2. V. 1966 ♀. Barcice 26. IV. 1966 3 ♀♀ 2 ♂♂. Piaski Przystań k. Starego Sącza 28. IV. 1966 6 ♀♀ 2 ♂♂.

Andrena chrysopyga Schenck

Gatunek znany z woj. krakowskiego (Szczucin), Śląska, Wielkopolski, Mazur i Pomorza zachodniego. Występuje w zachodniej, środkowej i południowej Europie. Prawdopodobnie pojawia się w dwóch generacjach od maja do sierpnia.

Tomaszówka (pow. Zamość) 28—29. VI. 1967 5 ♀♀ 2 ♂♂ na *Sinapis arvensis* L.; 1. VII 1967 6 ♀♀ na *Descuraiana sophia* (L.) Web.

Andrena incisa Ev.

Nowy gatunek dla Polski. Dawna informacja w pracy pod redakcją Schmiedeknechta (1930) o występowaniu w Polsce opierała się na danych Noskiewicza (1924) dotyczących Podola. Gatunek znany z południowej Europy, Szwajcarii, Węgier i Ukrainy. Nie znaleziony dotychczas ani w NRD ani w Czechosłowacji (Stoeckhert, 1954, Kocourek, 1966). Pojawiają się dwie generacje: pierwsza w maju i czerwcu, druga w lipcu i sierpniu.

Kraków ♀ leg. Nowicki — okaz znajduje się w Muzeum Zoologicznym Uniwersytetu im. Humboldta w Berlinie (NRD).

Andrena pandellei Saund.

Pszczolinka znana w Polsce dotychczas z Górnego Śląska, rozsiedlona w zachodniej, środkowej i południowo-wschodniej Europie. Pojawia się w maju i czerwcu. Nowa dla Karpat polskich.

Żegiestów 19. VI. 1965 ♀ na *Sinapis arvensis* L.

Andrena gelriae v. d. Vecht

Nowy gatunek dla Polski. Najprawdopodobniej rozsiedlony w całej Polsce z wyjątkiem wysokich gór, lecz mylony dotąd z *Andrena wilkella* (K). Gatunek środkowoeuropejski. Pojawiają się dwie generacje: pierwsza w maju i czerwcu, druga w lipcu i sierpniu. Ważny gatunek zapylający lucernę nasienną.

Żmudź (pow. Chełm) 24. VI. 1969 ♀ na *Medicago media* Pers. Tomaszówka (pow. Zamość) 15. VII. 1966 2 ♀♀ 4 ♂♂; 3. VII. 1967 ♀ ♂; 26. VI. 1969 ♀ na *Medicago media* Pers. Komarów (pow. Tomaszów Lubelski) 27. VI. 1969 ♀ na *Medicago media* Pers. Opole Lubelskie 23. VI. 1969 ♂ na *Medicago media* Pers. Niwa Górna (pow. Puławy) 8. VII. 1967 ♀ na *Medicago media* Pers. leg. M. Bilinski.

Andrena argentata Sm.

Pszczolinka znana z Mazowsza, Wielkopolski, Mazur i Pomorza. Gatunek północno- i środkowoeuropejski. Pojawia się w dwóch generacjach: pierwsza w kwietniu i maju, druga w lipcu i sierpniu.

Kraków (Borek Fałęcki) 29. IV. 1934 2 ♀♀ ♂ leg. J. Zabłocki.

Melitturga clavicornis (LATR.)

Gatunek znany w Polsce z okolic Krakowa i Chełmna oraz z Pomorza. Szeroko rozsiedlony od Bajkału aż po Pireneje, lecz licznie występuje tylko na południu Europy po Węgry i Czechosłowację. U nas należy do gatunków rzadkich. Pojawia się w lipcu.

Jasień (pow. Staszów) 13. VII. 1971 2 ♀♀ na *Medicago media* PERS. Puławy 9. VII. 1967 ♀ na *Medicago media* PERS. leg. B. JABŁOŃSKI.

Systropha planidens GIR.

Gatunek wykazany z Polski tylko z okolic Przemyśla (KRYSIŃSKI, 1957) i Krzyżanowic nad Nidą (NOSKIEWICZ, 1952). Występuje w krajach śródziemnomorskich, na Węgrzech, w Austrii, w obu Republikach Niemieckich i w ZSRR. Według NOSKIEWICZA (1952) najprawdopodobniej ponto-medyterraneński. Pojawia się w lipcu i sierpniu.

Tomaszówka (pow. Zamość) 3. VII. 1967 2 ♀♀ na *Convolvulus* sp.

Dasypoda mixta RAD.

Gatunek znany w Polsce z Wielkopolski, Mazur i Pomorza. Rozsiedlony w Azji Mniejszej przez południowo-wschodnią Europę do Szwecji. W środkowej Europie spotykany jednak lokalnie na izolowanych stanowiskach.

Jasień (pow. Staszów) 13. VII. 1971 ♀ na *Cichorium inthybus* L.

Anthidium montanum MOR.

Gatunek znaleziony po raz pierwszy w Polsce w Pieninach (DYLEWSKA, 1962). Znany z podnóża Tatr słowackich, Sudetów, Harzu i Alp. Pojawia się w czerwcu i lipcu. Nowe stanowiska:

Zakopane 17. VI. 1969 ♀ na *Lotus corniculatus* L. Bukowina Tatrzańska 17. VII. 1939 ♂ leg. J. ZABŁOCKI.

Stelis breviuscula NYL.

Gatunek znany w Polsce z Krakowa, Śląska, Łowicza, Mazur i Pomorza. Rozsiedlony w północnej i środkowej Europie. Pojawia się w lipcu i sierpniu.

Krasnobród (pow. Janów Lubelski) 23. VIII. 1919 ♀ leg. J. FUDAKOWSKI. Tomaszówka (pow. Zamość) 18. VII. 1966 ♀.

Stelis minuta LEP. et SERV.

Gatunek wykazany w Polsce z Karpat, Śląska i Mazur; rozsiedlony szeroko w Europie, należy jednak do bardzo rzadkich. Pojawia się w czerwcu i w lipcu.

Tomaszówka (pow. Zamość) 3. VII. 1966 ♀; 6. VII. 1967 ♀ na *Descurainia sophia* (L.) WEB.

Osmia cornuta (LATR.)

Nowy gatunek dla Polski. Wykazany ze środkowej Azji, Azji Mniejszej, północnej Afryki, Europy południowej i lokalnie z środkowej. Stanowiska najbliższe naszych granic znane są z południowej Słowacji i Saksonii.

Kraków 22. IV. 1942 ♀ na *Salix caprea* L. leg. J. ZABŁOCKI.

Osmia cerinthidis MOR.

Gatunek znany w Polsce z Opatowa Kieleckiego, Przemyśla, Jarosławia, Radymna, Racławic w pow. miechowskim (NOSKIEWICZ, 1959) i Pienin. Rozsiedlony w południowo-wschodniej Europie. Pojawia się w maju i czerwcu głównie na *Cerinthe minor* L. Nowe stanowiska:

Piaski Drużków k. Tarnowa 22. VI. 1966 ♀. Dąbrowa k. Tarnowa 26. VI. 1965 ♀ na *Rosa* sp. Milik k. Muszyny 21. VI. 1964 ♀. Żegiestów 23. VI. 1964 ♀. Piwniczna 4. VII. 1964 ♀ na *Cerinthe minor* L. Barcice k. Starego Sącza 13—26. VI. 1965 13 ♀♀ na *Cerinthe minor* L., *Rorripa* sp., *Sinapis arvensis* L., *Lotus corniculatus* L. Piaski Przystań k. Starego Sącza 17. VI. 1965 6 ♀♀ na *Cerinthe minor* L., *Lotus corniculatus* L., *Anchusa officinalis* L., *Rannunculus acer* L. Opatowiec (dolina Wisły) 17. VI. 1966 3 ♀♀ na *Cerinthe minor* L. Kraków 4. VI. 1962 3 ♀♀ leg. J. ZABŁOCKI. Zabierzów k. Krakowa 5. V. 1934 7 ♀♀ leg. J. ZABŁOCKI. Ojców, koniec V. do początku VII. 1968, 1969, 1970 liczne ♀♀ ♂♂ na *Cerinthe minor* L. Tomaszówka (pow. Zamość) 28. VI. 1967 i 3. VII. 1967 3 ♀♀ na *Cerinthe minor* L.

Osmia uncinata GERST.

Gatunek wykazany w Polsce z okolic Szczucina (pow. Dąbrowa Tarnowska), Skierniewic oraz z Mazur i Pomorza. Według ALFKENA (1912) gatunek boreoalpejski ze stanowiskami reliktowymi na nizinach. Nowe dane przeczą temu twierdzeniu, ponieważ nowe stanowiska znajdowane są w ciepłych biotopach. Pojawia się w maju i w czerwcu.

Skała Kmity k. Krakowa 5. V. 1934 ♀, 11. V. 1947 ♀ leg. J. ZABŁOCKI.

Osmia parvula DUFF. et PERR.

W Polsce znana z Babiej Góry (DYLEWSKA, 1966), Pienin, Łowicza i Mazur. Gatunek rozsiedlony w środkowej i wschodniej Europie, północnej Afryce i środkowej Azji. Pojawia się od połowy września na kwiatach małych gatunków roślin motylkowych (*Papilionaceae*). Nowe stanowiska:

Kraków 18. VI. 1934 ♀, 8. VII. 1970 2 ♂♂ leg. J. ZABŁOCKI. Toruń 18. VI. 1950 ♀ leg. J. ZABŁOCKI.

Biastes truncatus (NYL.)

Wykazana w Polsce tylko ze Śląska i Nakła. Rozsiedlona w północnej i środkowej Europie. Gatunek rzadko znajdowany. Pojawia się w lipcu i sierpniu, pasożytuje w gniazdach *Halictoides dentiventris* (NYL.). Nowe stanowisko:

Bukowina Tatrzańska VII. 1939 liczne ♀♀ ♂♂ przy gniazdach żywicieli leg. J. ZABŁOCKI.

Megachile alpicola ALFKEN

Wykazana w Polsce ze Śląska, Wielkopolski, Białowieży, Mazur i Pomorza. Gatunek znany z Alp, Harzu, Turyngii, Saksonii. Pojawia się od kwietnia do września głównie na *Lotus corniculatus* L. Nowy dla Karpat polskich.

Bukowina Tatrzańska 18—19. VII. 1939 ♀ leg. J. ZABŁOCKI. Górna Niwa (pow. Puławy) 13. VII. 1967 ♀ na *Medicago media* PERS. leg. M. BILIŃSKI, 4. IX. 1967 ♀ na *Medicago media* PERS. leg. B. JABŁOŃSKI.

Megachile nigriventris SCHENCK

Podana z Tatr przez ŚNIEŻKA (1910) i NOSKIEWICZA (1920) oraz z Pienin przez Dylewską (1962). Okaz zebrany przez ŚNIEŻKA zaginął, 2 ♂♂ podane przez NOSKIEWICZA były błędnie oznaczone (*Megachile maacki* RAD., det. DYLEWSKA). Spośród okazów podanych z Pienin tylko jeden był dobrze oznaczony; pozostałe egzemplarze po skontrolowaniu materiału zrewidowano jako *Megachile maacki* RAD. Poza tym *M. nigriventris* SCHENCK podał BLÜTHGEN (1944) z Mazur, znana jest ona również z Saksonii, Turyngii i Erlagen w Górnej Frankonii oraz z Harzu i z obszaru alpejskiego. Pojawia się w czerwcu, lipcu i sierpniu. Pewne stanowisko z Pienin jest następujące:

Podskalnia Góra 1. VII. 1961 ♀ na *Vicia* sp.

Megachile maacki RAD.

RADOSZKOWSKI (1874) opisał ten gatunek z Petersburga i Irkucka. STOECKHERT (1954) podał go z Wysokich Tatr, być może na podstawie materiałów RADOSZKOWSKIEGO, ponadto wykazany z Węgier, Ukrainy, okolic Królewca, z Estonii i Szwecji. Pojawia się w czerwcu, lipcu i sierpniu. Występowanie tego gatunku w Polsce potwierdzają nowe dane z Tatr, Podtatrza i Pienin:

Zakopane 13. VIII. 1933 ♀ ♂ leg. J. ZABŁOCKI; 17. VI. 1969 ♀ ♂ na *Lathyrus pratensis* L. Dolina Jaworzynki 25. VI. 1969 ♀ na ścianie szałasu. Bukowina Tatrzańska 22—24. VII. 1939 2 ♀♀ leg. J. ZABŁOCKI. Grabczycha (Pieniny) 21. VII. 1958 ♀ na *Coronilla varia* L.

Epeoloides coecutiens (FABR.)

Z Polski wykazany ze Szczucina (pow. Dąbrowa Tarnowska) i Mazur. Gatunek środkowoeuropejski, pojawia się w czerwcu, lipcu i sierpniu. Nowe stanowisko:

Korzeczków k. Tarnowa 1. VII. 1965 ♀.

Tetralonia dentata (KLUG.)

Gatunek wykazany w Polsce z okolic Wrocławia, Łowicza, Poznańskiego i z Mazur. Pszczoła stepowa, rozsiedlona w południowej i środkowej Europie oraz północnej Afryce (Algieria). Pojawia się w czerwcu, lipcu i sierpniu.

Jasień (pow. Staszów) 13. VII. 1971 bardzo liczne ♀♀ i ♂♂ nad ogromną, liczącą tysiące otworów, kolonią gniazd pod szczytem pagórka, na nieużytkowanej rędzinie z wychodzącymi na powierzchnię skałami wapiennymi. Samce odbywały loty godowe na wysokości około 15 cm nad ziemią po torach prostych, załamujących się co kilka metrów.

Amegilla quadrifasciata (VILL.)

W Polsce znana z kilku stanowisk: ze Szczucina k. Tarnowa, z Sułowa k. Milicza, Legnicy, Wrocławia, Nakła i Łowicza. NOSKIEWICZ (1949) zalicza ją do gatunków submedyterraneńskich. Rozsiedlona ponadto w Austrii, w obu Republikach Niemieckich i Czechosłowacji. Pojawia się w lipcu, sierpniu i wrześniu. Nowe stanowiska:

Górna Niwa (pow. Puławy) 8. VI. 1968 ♀ na *Medicago media* PERS. (otwierała kilkanaście kwiatów lucerny w ciągu 1 min) leg. B. JABŁOŃSKI.

Melecta luctuosa (SCOP.)

Podana w Polsce z Krakowa, Śląska, Poznańskiego i Mazur. Gatunek znany z Europy południowej i środkowej oraz Kaukazu i Algierii. Pojawia się od maja do sierpnia. Nowy dla Karpat polskich, łowiony w dolinie Dunajca:

Roztoka k. Tarnowa 11. VI. 1966 ♀. Bogusławice k. Tarnowa 8. VI. 1965 ♀. Gołkowice k. Tarnowa 26. VI. 1965 2 ♀♀.

Thyreus histrionicus (ILL.)

Pasożyt *Amegilla quadrifasciata* VILL. Stanowiska w Polsce pokrywają się z wyżej podanymi stanowiskami żywiciela.

Górna Niwa (pow. Puławy) 8. VI. 1968 ♀ na *Medicago media* PERS. leg. B. JABŁOŃSKI

Ceratina cyanea (K.)

Bardzo rzadki gatunek znany w Polsce z Krakowa, Śląska, Wielkopolski i Mazur. Występuje w całej prawie Europie bez północnych jej części. Pojawia się od maja do września. Nowe stanowiska:

Podgórki k. Krakowa 9. VIII. 1942 ♀ leg. R. WOJTUSIAK. Zabierzów k. Krakowa 5. v. 1934 ♀ leg. J. ZABŁOCKI.

Bombus jonellus (K.)

Gatunek wykazany w Polsce z Tatr, Babiej Góry (DYLEWSKA, 1966), Pogórza Wielickiego (ŻAK, 1969), Mazur i Pomorza. Rozsiedlony w górach środkowej Europy i Półwyspu Bałkańskiego oraz w północnej Europie. Nowe stanowiska:

Jaworzyna (Beskid Sądecki) 9. VII. 1964♀ . Krościenko (Pieniny) 19. V. 1965 ♀. Kubalonka (Beskid Śląski) 3. VI. 1963 2 ♀♀ na *Vaccinium myrtillus* L. leg.H. MUSIAŁ. Stożek (Beskid Śląski) 4. VI. 1965 5 ♀♀ na *Vaccinium myrtillus* L. leg. H. MUSIAŁ. Przysłop (Beskid Śląski)

4. VIII. 1965 ♀ i 7 ♂♂ na *Rubus* sp. leg. H. Musiał. Bytom 24. V. 1965 ♀ leg. M. Bielewicz. Grodzisko (Ojcowski Park Narodowy) 3. IV. 1968 ♀ na *Salix* sp. Święty Krzyż (Świętokrzyski Park Narodowy) 13. VIII. 1965 ♀ leg. J. Kończyk.

Zakład Zoologii Systematycznej i Doświadczalnej PAN
Kraków, ul. Sławkowska 17
Toruń, ul. Sienkiewicza 30/32

LITERATURA

Alfken J. D. 1912. Die Bienenfauna von Westpreussen Ber. Westpr. bot.-zool. Ver., Danzig, **34**: 1—96, 2 Taf.

Blüthgen P. 1944. Neue oder für Deutschland neue Bienen und Wespen. Mitt. dt. ent. Ges., Berlin, **12**: 24—31.

Drogoszewski K. 1934. Nowe dla Polski środkowej żądłówki. Polskie Pismo ent. Lwów, **13**: 125—131.

Dylewska M. 1962. The *Apoidea* of the Pieniny National Park. Part I. *Megachilidae* and *Apidae* (partim). Acta zool. cracov., Kraków, **7**: 423—531, Pls. XIV—XV.

Dylewska M. 1966. The *Apoidea* of the Babia Góra Mountain. Acta zool. cracov., Kraków, **11**: 111—175, Pls. XII—XIII.

Dylewska M. & Noskiewicz J. 1963. *Apoidea* of the Pieniny National Park. Part II. *Colletidae, Andrenidae, Halictidae, Melittidae, Apidae* (*Nomada* Scop.). Acta zool. cracov., Kraków, **8**: 477—532.

Kocourek M. 1966. Prodromus der Hymenopteren der Tschechoslowakei. Pars 9: *Apoidea*, 1 (*Andrena*). Acta faun. ent. Mus. nat. Pragae, Praha, **12**, Supplementum 2.

Krysiński S. 1957. Uwagi o faunie żądłówek (*Hymenoptera, Aculeata*) okolic Przemyśla. Polskie Pismo ent. Wrocław, **26**: 303—309.

Kuntze R. 1934. Problemy zoogeograficzne Pienin. Kosmos, Lwów, (B) **59**: 217—242.

Niesiołowski W. 1949. Przyczynek do żądłówek Polski południowej. Polskie Pismo ent., Wrocław, **19**: 221—228.

Noskiewicz J. 1920. Przyczynek do znajomości fauny żądłówek Tatr polskich. Kosmos, Lwów, **45**: 145—155.

Noskiewicz J. 1924. Nowe dla fauny Polski i rzadkie błonkówki. Polskie Pismo ent., Lwów, **2**: 176—186.

Noskiewicz J. 1949. Obserwacje entomologiczne w pradolinie Baryczy. Czas. geogr., Wrocław, **19**: 31—59.

Noskiewicz J. 1950. Charakterystyka faunistyczna Śląska. W: Gospodarstwo rolne na Ziemiach Północnych i Zachodnich, Warszawa.

Noskiewicz J. 1952. Kilka uwag o kserotermicznej faunie Wyżyny Małopolskiej. Polskie Pismo ent., Wrocław, **22**: 305—322.

Noskiewicz J. 1959. Nowe dla fauny Polski gatunki błonkówek (*Hymenoptera*) i muchówek (*Diptera*) i nowe stanowiska gatunków rzadko obserwowanych. Polskie Pismo ent., Wrocław, **29**: 201—214.

Radoszkowski O. 1874. Supplément indispensable à l'article publié par M. Gerstaecker en 1869, sur quelques genres d'Hymenoptères. (Suite). Bull. Soc. imp. Nat. Mosc., Moscou, **47**: 133—151.

Schmiedeknecht O. 1930. Die Hymenopteren Nord-u. Mitteleuropas. Jena.

Stoeckhert F. K. 1954. Fauna Apoideorum Germaniae. Abh. bayer. Akad. Wiss. math.-naturw. Kl. (65): 1—87.

Śnieżek J. 1910. Błonkówki pszczołowate (*Apidae*), zebrane w Galicji. Spraw. Kom. fizyogr., Kraków, **44**: 31—46.

Żak B. 1969. Trzmiele (*Bombus* Latr.) i trzmielce (*Psithyrus* Lep.) Pogórza Wielickiego oraz przyległych partii Beskidu Średniego. Zesz. nauk. Uniw. Jagiellońsk. Kraków, **15**: 113—129.

SUMMARY

The authors record three species of the *Apoidea* new for the Polish fauna, viz., *Andrena incisa* Ev., *A. gelriae* v. d. Vecht, *Osmia cornuta* (Latr.), 10 species new to Polish Carpathians and some new data on the distribution and biology of several little known species are given.

РЕЗЮМЕ

Авторы представляют три новые виды *Apoidea* из Польши, именно *Andrena incisa* Ev., *A. gelriae* v. d. Vecht, *Osmia cornuta* (Latr.), 10 новых видов из польской части Карпат и несколько новых данных о распространении и биологии некоторых малоизвестных видов.

Redaktor zeszytu: doc. dr J. Pawłowski

PAŃSTWOWE WYDAWNICTWO NAUKOWE — ODDZIAŁ W KRAKOWIE — 1972

Nakład 695+90. Ark. wyd. 0,75. Ark. druk. 10/16 Papier ilustr. kl. III 70×100 80 g.
Zam. 303/72 Cena zł 6.—

DRUKARNIA UNIWERSYTETU JAGIELLOŃSKIEGO W KRAKOWIE